

РЕЦЕНЗИЯ

На представените трудове за участие в конкурс за академична длъжност „Доцент“ обявен от ЮЗУ „Неофит Рилски“ с обява в ДВ бр. 1 от 04.01.2022 г.

Кандидат: д-р Елка Георгиева Горанова

Рецензент : проф. Виолета Боянова

Д-р Горанова е родена през 1969 г. в гр. Благоевград. Средното си образование завършва в техникум по икономика -Благоевград, а висшето – през 1995 г. -в ЮЗУ „Неофит Рилски“ със степен „Магистър“ по логопедия. Известно време работи като логопед в 8 СОУ Благоевград, а след това в частно училище “Г.Увалиева“ Бл-д, където осъществява диагностика, консултация и терапия на ученици с комуникативни нарушения.

От юни 2004 г. е назначена като асистент / а после и старши асистент / в катедра „Логопедия“ към факултета „Обществено здраве, здравни грижи и спорт“ на ЮЗУ.

В 2016 г. Горанова успешно защитава докторска дисертация на тема „Модел за комплексно логопедично-функционално изследване, идентифициране и диференциране на видове и подвидове плавностни нарушения на речта „ , след което логично бива избрана и назначена за главен асистент в катедрата.

В периода от 2008 г. до днес Елка Горанова преминава през твърде много високо квалифицирани курсове, главно в сферата на овладяване на умения и знания за работа със специфични технологии, които по-късно използва успешно в своята преподавателска и изследователска работа. Тя преминава през осем обучителни модули за нови технологии в образованието , 5 в модулно обучение за биофийдбек терапия, няколко образователни семинара за диагностика и превенция на езика при 3-4 годишни деца, курс за спецификата на говорната терапия при деца с вродени лицеви аномалии и др. Успешно завършени обучения в Севиля / Enhancing children,s oral language skills across / и при Prof.J.Scott Waruss in Michigan State University относно лечението на заекването при възрастни и др.

Освен това д-р Горанова участва активно в административната дейност на катедрата, която по принцип общо взето е недолюбвана от

Преподавателите - кандидатката е председател на няколко комисии свързани с оценка е качеството на преподаването, разработване на учебни програми в бакалавърските и магистърски курсове по логопедия, ръководител е на 20 успешно защитили дипломни работи към специалността.

Има умения за работа с ЕЕГ-Биофидбек, акустичен анализ на глас и отлична компютърна грамотност.

Владее английски, испански и руски език. Член е на три национални и една международна професионални асоциации и организации.

Заклучение: д-р Елка Горанова има образователно, професионално и кариерно развитие напълно отговарящо на темата на конкурса.

I. Характеристика на научната и научно-приложната продукция на кандидата

Д-р Горанова има научна продукция, отговаряща на изискванията за академична длъжност „доцент“. Обобщено -представени са две монографии, една глава в съавторство в монография, една публикация маркирана в SCOPUS , десет публикации в реферирани издания, където кандидатката е самостоятелен или първи автор. Представени са данни за пет цитирания в научни издания и монографии . Особено внимание заслужават да се отбележат двете самостоятелни монографи и една в съавторство, в които Горанова за първи път в България прилага комплексен психо-физиологичен изследователски подход при оценка на заекването като комуникативно нарушение, отразяващо се върху всички аспекти на личността на заекващия. Освен върху нарушенията в плавността на говора, кандидатката има публикации свързани с проблемите на адаптацията и терапевтичната помощ при деца с разстройства на езиковото развитие в предучилищна възраст. В няколко публикувани материала е представена биофидбек методиката като сравнително нов начин както за оценка и диагностика на основни логопедични и физиологични показатели, така и като метод за терапевтично въздействие при възрастни заекващи. В този аспект Горанова е твърде активен фактор за аргументирано и подкрепено с доказателства въвеждане на тази нова инструментална методика за терапия и диагностика в логопедията.

Д-р Горанова има 40 публикации в наши и чужди научни издания, и доклади от участието на 30 наши и международни конференции.

Освен това има петнадесет участия в научни и образователни проекти , от които един международен - COST “Evidence Based Practice Research Methods to Measure Intervention Efficacy” /фокусиран върху интервенциите при деца с трудности в овладяване на майчин език/ .Има участия по програмата Еразъм, както и академичен наставник по проект „Студентски практики“.

Ще отбележа едно прекрасно „Ръководство за възстановяване на езика и речта при сензорни форми на афазия“ , представено като учебно пособие, но с много висока стойност както за логопедичната теория, така и най-вече за логопедичната практика. В България няма достатъчно литература за методите на терапевтичната работа. За конкретната терапия при афазии има ръководства - „Терапевтичен албум за пациенти с афазия „ на Варненския специализиран център за работа с афазии, и „Логопедична терапия с рекордер при пациенти с афазия“ на авторките Василева и Михнева и един картинен албум за работа с афазии с авторски колектив Боянова, Станкова ,Тодорова. В този смисъл учебното пособие на Горанова е едно от малкото полезни и практически приложими за логопедичната практика издания.

В заключение относно количествената оценка на представените трудове :- общия брой изискуеми точки от различните показатели от А до Е на Елка Горанова е внушителната сума 745. Тя има достатъчно изпълнени минимални и допълнителни изисквания за академичната длъжност „доцент“ .

II. Основни приноси в научната, научно-приложната и преподавателска дейност на кандидата (*след всеки принос да се посочи къде се съдържа*)

В основната част от своите научни изследвания д-р Горанова прилага мултидисциплинарен подход при проучване характерните особености на възрастни с плавно нарушение на говора а именно заекващи. По принцип заекването е говорна патология ,която е изследвана изключително много и от различни специалисти- психолози, лекари, логопеди, лингвисти. Все още обаче не се знаят твърде важни параметри на това комуникативно нарушение- например кой или кои са етиологичните фактори за появата му, какви са особеностите на психичното състояние на пациентите, какви са девиациите за динамиката и прогнозата на това нарушение и др. Един важен научен принос в представените работи на кандидатката е формулирането на нов начин на терапия и диагностика при заекващи лица , както и нов подход при интерпретиране на синдрома „заекване“. Горанова прилага мулти функционална система за изследване на основни физиологични и психични функции при говор, след физическо натоварване , при емоционално въздействащи вербални стимули и търси корелативни зависимости между чисто логопедични маркери / брой блокажи, паузиране и др./ и физиологични такива /пулсова честота, амплитуда и честота на дихателния ритъм, амплитуда на вариабилност на сърдечния ритъм и др./. Този начин на диагностика и оценка на състоянието на заекващия е нов, комплексен и с опит да обективизира диагностичните маркери.

Освен това в разработената от нея терапевтична програма има някои нови елементи като въвеждане на самооценка на говора с визуализиране в цвятова и цифрова форма, чрез която пациентите контролират свои психични функции и разбира се плавноста на говора./1,3,6 /.

Друг важен приносен момент е създаването на нов модел за интензивно и многообемно изследване на вариативността на заекването като плавно нарушение. Авторката го нарича 3D модел ,тъй като в него има три основни дименсии :

- Стимулен протокол – от логопедични говорни задачи, физически задачи и др.;

- Логопедични и функционално обективно измерими 262 параметъра - акустичен анализ на говора, кожно-гальванична проводимост, сърдечна честота и др.;
- Критерии или фактори за групиране – използват си класически критерии за групиране – пол, възраст, степен на заекване и др.

Разработен е компютърен метод за събиране, първоначална обработка и автоматично изчисляване на всички изследвани параметри. Това дава възможност да се установи как вариабилността на сърдечната честота съпътства логопедичното изследване на говорната плавност.1,2,8.

За първи път у нас се прилага в логопедичната клинична практика биологична обратна връзка посредством Биофийдбек апаратура със съответен хардуер и софтуер. Апаратурата леко и неинвазивно проследява основни физиологични параметри при провеждане на терапията, така ,че пациента да усеща и вижда промяната в пулса , дишането и др. Това помага на неговата саморегулация и подобряване плавността на говора. Тази нова по същество терапия може да се раздели условно на две основни фази – предварителна подготовка с консултиране информирани и т. пациента, активна релаксация , десенсибилизация и същинска логопедична терапия с прилагане на общоприетите техники и похвати .

Трябва да отбележа още един приносен елемент, свързан с Биофидбек приложение при терапия на заекването. Направен е успешен опит за онлайн терапия посредством тази методика , като тези предварителни данни показват потенциала на провеждането на логопедична терапия от разстояние. Това е изключително важно за пациенти , живеещи в отдалечени райони, без специалисти по логопедия и с трудности в придвижването поне два пъти седмично до съответен специализиран кабинет.14,15.

Както отбелязах по-горе бях приятно изненадана от учебното пособие „Възстановяване на езика и речта при сензорни форми на афазия „. Богато илюстрирано и с много кратка и в същото време достатъчна информация за видовете афазии, нови данни за мозъчното функциониране при дискретна кортикална лезия и основни теоретични концепти за видовете терапия .С принос са параграфите , описващи методите за възстановяване на вербалното разбиране тъкмо при сензорните афазии в частност особено ефективният „Метод на мисловните карти „.

В заключение на този раздел от рецензията ще отбележа, че от данните ,с които разполагам и прегледаната от мен документация и публикации считам, че приносите са в резултат изцяло от работата на кандидатката.

III. Критични бележки и препоръки.

- Нямам критични бележки конкретно към разработките и публикациите на д-р Горанова.
- Искам обаче да споделя едно мое виждане относно модерното напоследък желание на изследователите от така наречените хуманитарни науки, към които се числи и логопедията, да операционализират данните от научни изследвания с изключително много, бих казала невъзможно и ненужно много статистическа обработка на резултатите от изследванията. На фона на множество цифри, цифрови показатели и други се губи анализа, интерпретирането на резултатите, дискусиата , появата на различни хипотези! В потока от цифри се губи мисленето, а това според мен не е полезно за науката и научното израстване на младите изследователи.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Д-р Елка Георгиева Горанова е достоен кандидат за академичното звание „доцент“ и аз напълно подкрепям нейната кандидатура и оценявам положително защото:

- Тя е доказал се професионалист в сферата на логопедичната теория и практика;
- Има достатъчен брой публикации както в количествено, така и в качествено отношение;
- Има две самостоятелни монографии и една в съавторство.
- Приносите в научните изследвания и научната продукция са несъмнени, както с новаторския характер на приложение, така и с приложението им в логопедичната практика;
- Много добър преподавател с разностранен професионален профил;
- Има богат организационен и административен опит и го прилага активно в работата на катедрата.

Дата 20.04.2022 г.

рецензент: проф.Виолета Боянова

REVIEW

Of the presented works of Dr. Elka Goranova
For awarding academic title “Associate Professor” at Southwest University “N.
Rilski”

Reviewer : Professor Violeta Boyanova

Dr. Goranova was born in 1969 in Blagoevgrad. She graduated from College of Economics – Blagoevgrad and postgraduate education from Southwest University – Blagoevgrad with Master’s Degree in Speech and Language Therapy. She worked for some time as SLP in 8th High School – Blagoevgrad and after at the “G. Uvalieva Private School” where she practiced diagnostics, consultation and therapy for pupils with communication disorders.

From June, 2004 she became assistant professor at “Speech and Language Therapy” section of “Public Health, Healthcare & Sports” department at Southwest University – Blagoevgrad.

In 2016 Goranova successfully completed her PhD Thesis with subject “Model for complex Speech and Language Therapy – functional study, identification and differentiation of types and subtypes- speech disorders, after which she was selected as an assistant professor in the Department.

From 2008 till now Elka Goranova has completed numerous high qualification courses, mostly in the field of mastering skills and knowledge for working with specific technologies which she later used in her scientific and teaching job. She completed 8 teaching modules for new technologies in education, 5 courses in modular training of biofeedback therapy, several educational seminars for the language with 3-4 years old kids, course for specifics of speech therapy for kids born with facial anomalies, etc. Successfully completed courses in Seville, Spain / Enhancing children’s oral language skills / and Prof.J.Scott Waruss in Michigan State University concerning treatment of stuttering grown-up patients etc.

Apart from the latter Dr. Goranova actively participates in administrative activities of the department.

The applicant presides several comities related to evaluation of teaching quality, creating educational programs for SLP Bachelors' and Masters courses, she also mentored twenty students successfully completed the Bachelors and Masters programs in SLP.

She has necessary skills for work with EEG-Biofeedback, voice acoustical analyses and excellent PC skills.

She is fluent in English, Spanish and Russian. She is also a member of 3 national and one international professional associations and organizations.

Conclusion: Dr. Elka Goranova has educational, professional and carrier development corresponding with field subject.

I. *Assessment of Scientific and Applied Production of the Candidate.*

Dr. Goranova has a scientific production which corresponds with the criteria of the academic title "Associate Professor". In summary she has presented monographies – one chapter of monography as co-author, one publication marked in SCOPUS, 10 publications in referent publishing whereas the candidate is the sole or first author. Info was presented for 5 citations in scientific publications and monographies and one in coauthoring where the candidate first in Bulgaria applies complex psycho-physiological approach for assessment of stuttering as communication disorder, which has effect on all aspects of life of the stuttering person. Apart from the above the candidate has publications related to the adaptation problems and therapeutic help of children with communication disorders in preschool age. In number of publications the Biofeedback methodology is presented as comparative tool for assessment and diagnostics of base SLP and physiological markers as well as method for therapeutic impact on grown up patients. In this aspect Dr. Goranova is an important factor for argument and supported with proof implementation of this new instrumental methodology in SLD.

Dr. Goranova has 40 publications in Bulgarian and international scientific journals and 30 presentation from participation in local and international conferences.

Apart from the above she has participated in 50 scientific and educational projects of which one international - COST "Evidence Based Practice Research Methods to Measure Intervention Efficacy" /focused on interventions on children with difficulties learning their mother tongue/. She has participated in Erasmus program and was academic mentor in "Student Practices" project.

I can mention one wonderful “Methodology for speech recovery in sensory forms of aphasia”, presented as educational tool but with high value for both SLP theory and practice. There is lack of literature in Bulgaria for therapeutic work. For the subject therapy on aphasia there are manuals - “Therapeutical album for aphasia patients by Varna’s Aphasia specialized centre & SL therapy with recorder for patients with aphasia by Vasileva and Mihneva as well as one picture album for aphasia treatment by Boyanova, Stankova, Todorova. In this regard the manual by Goranova is one of few useful for SLP practice manuals.

In conclusion- the quantitative assessment of the presented works- Dr.Goranova has the impressive score of 745 points. She fulfils the criteria and requirements to be awarded with “Associate professor” academic title.

II. Main contributions in the scientific, applied and teaching activity of the candidate

III. In the most part of her scientific work Dr. Goranova applies a multidisciplinary approach in studying the specifics of adults with fluency disorders, namely stuttering adults. Stuttering is a specific pathology, researched by a number of and various specialists – psychologists, MDs, SLPs, linguists. Unfortunately some important parameters of this LSP are still unknown – for instance which are the ethological factors for its appearance, what are the specifics of this physiological state of the patients, what are the deviations for the dynamics and prognosis of this disorder. One important scientific contribution if the presented works of the candidate is formulating of new method of therapy and diagnostics stuttering individuals as well as new approach to “tuttering” syndrome interpretation. Goranova applies multifunctional system for studying basic physiological and psychological functions in speech after physical load, emotionally influential verbal stimulus and is searching correlational dependencies among purely SLP markers /number of blockages, pauses, etc./ and physiological such /pulse frequencies, frequency and amplitude of breath rhythm, amplitude and variability of heart rate, etc./ This way for diagnostic and assessment of the stuttering patient is innovative, complex attempting to objectivize the diagnostic markers.

Apart from the above the developed by the candidate therapeutic program contains some new elements such as introducing of speech self-assessment by visualizing in color and digital form, by which the patients control their physiological functions and of course speech flow. /1,3,6/

Another important contribution is the development of new model for intensive and multi-volume study of the stuttering variability as flow of speech disorder. The author calls it 3D model as it has three base dimensions:

- Stimulus protocol – consisting of speech, physical tasks, etc.
- SLP and functionally objectively measurable 262 parameters – acoustic analysis of speech, skin-galvanic conductivity, heart rate, etc.
- Grouping Criteria of factors – classical criteria are in use for grouping – age, sex, rate of stuttering, etc.

PC protocol is developed for gathering, preliminary calculation and automated computing of all examined parameters. This provides opportunity to assess how heart rate variability coincide with the speech flow. 1,2,8.

For the first time in Bulgaria is used in SLP practice biological feedback, implementing Biofeedback technology with the corresponding hardware and software. The technology softly and noninvasively monitors basic physiological parameters in the course of therapy in a way the patient to feel and sense the pulse and breath fluctuation etc. This helps his self-regulation and improving the speech flow. This new in essence therapy can be conditionally divided in two basic phases – preliminary prep. With consulting, informing the patient and active relaxation, desencebilization and true SLP therapy using the common technics and methods.

Another value added element has to be mentioned related to Biofeedback application in SLP therapy. Successful attempt is made for online therapy using this methodology. Such preliminary results demonstrate the potential the distant therapy has. The latter is of great importance to patients living in remote areas, not covered by SLP specialist and with mobility challenges to visit SLP specialized help and least twice a week.14,15.

As mentioned above I was pleasantly surprised by the textbook “Speech and Language Recovery in cases of Sensory Aphasia”. Richly illustrated, with very brief but sufficient information about types of aphasia, new data of brain functioning and basic theoretical components, and information about the various types of therapy. Especially useful I find the parts describing the verbal comprehension methods fo recovery in sensory aphasias, and in particular the efficient “Mental Maps” method.

To conclude this part of the review, I would like to note that considering the data and documentation I have been provided, the contributions are entirely due to the work of the candidate.

IV. Critical notes and Recommendations

- I have no critical notes to the published works of Dr. Goranova.
- I would like to share a view of mine that concerns the researchers in the field of so- called humanitarian sciences, part of which is SLP. There is a sharp tendency to over- quantify data from scientific research q backed by too much and unnecessary statistically processed data- research results. Using too many numbers and statistics interpretation of results and analysis, discussion of various hypotheses is getting lost. We lose thinking, and in my opinion this is not healthy for the science and the development of young researchers.

CONCLUSIONS

Dr. Elka Goranova deserves to be awarded the academic title “Associate Professor” and I support her application because:

- She is a professional with a proven trac record in the field of SLP and practice.
- She has a high quality and number academic publications;
- She has two monographies and one book as co- author.
- Her contributions to the scientific research and production are considerable and are with innovative and practica lcharacter;
- An excellent lecturer with a rich professional profile;
- A professional with a vast administrative experience that is applied in the Department.

Date 20.04.2022 г.

Reviewer: Prof. V.Boyanova

